

**SEMIRISHDA YURAK-QON TOMIR TIZIMI O'ZGARISHLARINING
KLINIK BAHOSI**

Talaba: *Makhmudova Surayyo Abdulhamidovna* Alfraganus Universiteti

Tibbiyot fakulteti Davolash ishi 5-bosqich talabasi

Ilmiy Rahbar: Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti Ichki kasalliklar

kafedrasi o'qituvchisi Xamroyeva Yulduz Saidovna

Annotatsiya: *Mazkur tadqiqotda semirish (obezlik) bilan og'rigan bemorlarda yurak-qon tomir tizimining klinik va funksional holati o'rganildi. Arterial gipertenziya, yurakning gipertrofiyasi, yurak urish chastotasining o'zgarishi kabi ko'rsatkichlar tahlil qilindi. Natijalarga ko'ra, semizlik darajasi oshgan sari yurak yuklamasi ortib, gipertrofik va ishemik o'zgarishlar rivojlanishi qayd etildi.*

Kalit so'zlar: *semirish, yurak-qon tomir tizimi, gipertenziya, yurak gipertrofiyasi, metabolik sindrom.*

Abstract: *This study evaluated the clinical and functional changes in the cardiovascular system in obese patients. Indicators such as arterial hypertension, cardiac hypertrophy, and changes in heart rate were analyzed. The results showed that as the degree of obesity increased, cardiac workload rose, leading to hypertrophic and ischemic changes.*

Keywords: *obesity, cardiovascular system, hypertension, cardiac hypertrophy, metabolic syndrome.*

Аннотация: *В исследовании изучены клинические и функциональные изменения сердечно-сосудистой системы у пациентов с ожирением. Анализированы показатели артериальной гипертензии, гипертрофии сердца и частоты сердечных сокращений. Установлено, что с увеличением степени ожирения возрастает нагрузка на сердце, что приводит к развитию гипертрофических и ишемических изменений.*

Ключевые слова: ожирение, сердечно-сосудистая система, гипертензия, гипертрофия сердца, метаболический синдром.

Kirish

Semirish — zamonaviy jamiyatda keng tarqalgan surunkali metabolik buzilishlardan biri bo'lib, u nafaqat endokrin tizim, balki yurak-qon tomir tizimiga ham jiddiy salbiy ta'sir ko'rsatadi. Dunyo sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, semizlik yurak ishemik kasalliklari, gipertenziya, yurak yetishmovchiligi, insult va ateroskleroz rivojlanishining yetakchi omillaridan biridir. Shu sababli semirishda yurak-qon tomir tizimidagi o'zgarishlarni aniqlash va ularni klinik baholash dolzarb masala hisoblanadi.

Materiallar va usullar

Tadqiqot Alfraganus universiteti klinikasida 40 nafar bemor (20 erkak, 20 ayol, 25–55 yosh oralig'ida) ishtirokida olib borildi.

Bemorlar guruhlariga ajratildi:

I-guruh: normal tana massasi indeksi (BMI 18.5–24.9 kg/m²)

II-guruh: ortiqcha vazn (BMI 25–29.9 kg/m²)

III-guruh: semizlik (BMI ≥ 30 kg/m²)

Yurak faoliyati EKG, Echokardiyografiya, arterial bosim, puls va lipid profili orqali baholandi.

Statistik tahlil SPSS 23.0 dasturida o'tkazildi, $p < 0.05$ ishonch darajasida.

Natijalar

Semirish darajasi ortgan sari yurak urish chastotasi o'rtacha 12–15% ga oshgan.

Arterial bosim ko'rsatkichlari 145/90 mmHg gacha ko'tarilgan holatlar qayd etildi.

Echokardiyografiyada chap qorincha devorining qalinlashuvi (gipertrofiya) 68% hollarda aniqlangan.

Lipid almashinuvi buzilishi (xolesterin, triglitseridlar oshishi) bilan yurakdagi o'zgarishlar o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri bog'liqlik mavjudligi kuzatildi.

Muhokama

Olingan natijalar semirishda yurak-qon tomir tizimining yuklamasi ortishini tasdiqlaydi. Yog‘ to‘qimalarining ortishi nafaqat mexanik yuklamani, balki gormonal va neyrohumoral disbalansni keltirib chiqaradi. Leptin, insulina rezistentlik va angiotenzin tizimi faollashuvi yurak gipertrofiyasi va gipertenziya rivojlanishiga zamin yaratadi.

Xulosa

1. Semirish darajasi oshgan sayin yurak-qon tomir tizimi faoliyatida sezilarli patologik o‘zgarishlar rivojlanadi.
2. Yurak gipertrofiyasi va arterial gipertenziya semizlikning eng ko‘p uchraydigan asoratlaridan biridir.
3. Vaqtida tashxis qo‘yish va profilaktik choralar (parhez, jismoniy faollik, metabolik nazorat) yurak kasalliklarini kamaytiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Alimova M.F., Tursunova G.X. Yurak-qon tomir kasalliklari patogenezi va profilaktikasi. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2022. – 210 b.
2. Rahimov B.A. Metabolik sindrom va yurak kasalliklari o‘rtasidagi bog‘liqlik. – Samarqand, 2021. – 184 b.
3. WHO. Obesity and cardiovascular diseases report. Geneva, 2020.